

Alfred Maximillian Haukøya

Det er ikke samsvar mellom kart og terreng

En sammenligning av proveniensprinsippet mellom teori og praksis

Bacheloroppgave i Kulturminneforvaltning

Veileder: Jon Olav Hove

Mai 2024

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Alfred Maximillian Haukøya

Det er ikke samsvar mellom kart og terreng

En sammenligning av proveniensprinsippet mellom
teori og praksis

Bacheloroppgave i Kulturminneforvaltning
Veileder: Jon Olav Hove
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske og klassiske studier

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Valget av tema og problemstilling for bachelor oppgaven var både en drøm og en utfordring. På en side var arkiv-temaet noe jeg var veldig interessert i, på den andre siden var arkivteori et sidespor for kulturminneforvaltning. Temaet er veldig relevant, men noe som ikke har et veldig stort fokus i studiet jeg gikk på, sammenlignet med arkiv studiet. Likevel er erfaringen jeg har fått av å dykke inn i arkivverden som en kulmi student vært uvurderlig.

Jeg vil takke DOKU arkivet som jeg fikk hospitere hos, det var en enormt hyggelig tid med arbeid i arkiv og samtaler med de ansatte på DOKU. Jeg vil samtidig takke alle de hyggelige ansatte fra andre arkiv som også holder til i bygget på Dora.

Jeg vil takke Jon Olav Hove som har vært min veileder under bachelor arbeidet, han har også vært snill nok til å gi meg noen pep-talks i tider hvor jeg ikke alltid hadde like stor tro på min egen innsats og arbeid.

Tusen takk til Mamma og min søster Maren som har hjulpet meg med å holde både humøret og koken oppe.

And finally, thank you to Claire from the far away land of America, my best friend that kept my sanity intact during long nights of writing and studying.

Innhold

Kapittel 1: Innledning	3
1.1 Hospitering.....	3
1.2 Tema og problemstilling.....	5
1.3 Teori.....	5
1.4 Metode.....	7
1.5 Oppbygging.....	9
Kapittel 2: Proveniensprinsippet i teorien	9
2.1 Arkivloven og arkivforskriften.....	9
2.2 Ansvar i arkiv.....	10
2.3 Ytre proveniens.....	11
2.4 Indre proveniens.....	12
2.5 Proveniensprinsippets ansvar og historie.....	12
Kapittel 3: Proveniensprinsippet på DOKU og Trondheim byarkiv	13
3.1 Intervju om proveniensprinsippet.....	13
3.2 Proveniensteori under intervju.....	15
3.3 Proveniensprinsippet i praksis med eksempler.....	15
Kapittel 4: Konklusjon	19
Referanser.....	21

Kapittel 1: Innledning

1.1 Hospitering

Hospiteringen min som en del av Bachelor programmet i kulturminneforvaltning er over. Tiden på arbeidsplassen har som hensikt å gi et grunnlag for bacheloroppgaven som markerer en slutt på de tre årene som en bachelor student. Hospiteringen min på Dora arkivsenter i Trondheim startet 15. januar og varte til 2. februar. Arkivsenteret på Dora rommer flere arkivenheter, alt fra statsarkivet i Trondheim til interkommunalt arkiv Trøndelag og Trondheim byarkiv. Avdelingen jeg fikk min hospitering plass i var NTNUs avdeling for dokumentasjonsforvaltning. Denne avdelingen kommer til å bli omtalt som DOKU videre i teksten.

Min første dag på DOKU var en dag fylt med å møte mine midlertidige medarbeidere og ledere. Det var også en medstudent til stede som fikk samme plass å hospitere på som meg. Vi ble opplyst om at det var mellom to og tre regelmessige ansatte som jobbet nede på DOKU arkivet. Majoriteten av de andre ansatte satt på kontorer lokalisert på NTNUs bygg på Kalvskinnet. Jeg fikk vite på første dagen at mye av arbeidet jeg skulle gjøre i hospiteringen min var kartlegging. Kartlegging i et arkiv var noe jeg ikke visste hvordan fungerte ettersom det var min første dag, men det var denne aktiviteten som skulle fylle mye av tiden min på arkivet. Senere samme dag fikk vi også en kort omvisning av ikke bare DOKU arkiver, men andre arkivenheter og fasiliteter som kantine, samtidig som vi fikk ordnet adgangskort for daglig bruk resten av perioden vi hospiterte ved DOKU.

I ukene som kom fikk jeg bidratt til arbeidet på DOKU i form av «kartleggingen» nevnt tidligere. Dette gikk ut på å gå gjennom hver enkelt boks i magasinet for å notere ned mappene i hver boks. Deretter skulle hver boks, med sitt komplette innhold bli notert i listeforformat og sendes til den fast ansatte som hadde ansvar for meg. Møtte jeg på bokser som ikke hadde en liste over innhold fra før av fikk jeg ansvaret om å gå gjennom hver enkelt studentmappe i arkivboksen for å lage en komplett, denne gangen fysisk, liste som ble lagt ned i hver boks for senere bruk. Samtidig som boksen også ble lagt inn i listen med den totale oversikten. I min tid på DOKU fikk jeg jobbet meg gjennom et par tiår med sykepleier bachelor studier som jeg kartla.

Som et avbrekk fra arbeidet med kartlegging fikk jeg være med på eventuelle forespørsler om det kom opp. Behandling av forespørsler på DOKU arkivet gikk omtrent slik:

- Motta forespørsel i systemet
- Skrive ut forespørselen
- Finne dokumentet forespørselen ber om
- Ta kopi av dokumentet
- Finn ut hvilken måte forespørselen vil ha dokumentet f.eks. internpost
- Gjør dokumentet klart for sending gjennom post

Gjennom tiden min på DOKU arkivet var det flere tilfeller jeg møtte på ulike måter å markere bokser på. I arbeidet jeg gjorde med kartleggingen fikk jeg gjennomgått utallige serier med arkivbokser og lærte fort at det ikke var uvanlig i det hele tatt at forskjellige serier av bokser var markert på ulik måte. Jeg fikk vite at dette var en kombinasjon av tidligere arkivarer sitt arbeid og hvordan bokser hadde vært markert da de ble tatt inn i DOKU arkivet fra andre arkivenheter. Min første, nå uvitende tanke var «hvorforsorterer ikke arkiver alt på samme måte, vil ikke det gjøre alt enklere?». Det var slik jeg fikk min innføring i prinsippet om proveniens i arkivverden.

1.2 Tema og problemstilling

Oppgaven kommer hovedsakelig til å ta for seg proveniensprinsippet. Lokalhistorie og arkivkunnskap var et spennende tema og teksten fordyper seg i arkivteori, et emne som ikke er dekket i stor grad gjennom kulturminneforvaltning. Proveniens er et begrep som stadig dukker opp i historiefeltet og kan kort forklares som opprinnelse eller opphav av noe.¹ I arkivverden har teorien om proveniens en effekt på hele arkiv prosessen, fra materiale blir lagret på et arkiv, til det sendes til andre arkiver. Interessant nok viser det seg at teorien rundt proveniens ikke alltid kan følges til punkt og prikke slik lærebøkene vil tilsi. Min hovedproblemstilling for denne teksten er:

- Hvordan beskrives proveniensprinsippet i teorien, og hvordan sammenlignes det med hvordan proveniensprinsippet fungerer i praksis?

Sammen med hovedproblemstillingen vil teksten også ta for seg to mindre problemstillinger.

- Hvorfor har vi proveniensprinsippet, hvilken funksjon utgjør det for arkivinstitusjoner og hvorfor er det nødvendig i arkivpraksis?
- Finnes det årsaker som gjør at man må bryte proveniensen til arkivmateriale, hvorfor og hvordan ser det ut?

1.3 Teori

I min sammenligning av teori mot praksis, kommer teksten til å følge et relativt enkelt oppsett. Teorien om proveniens i henhold til arkiv kommer hovedsakelig fra to bøker: Arkivteori – en innføring av Jørgen H. Martinsen,² og Arkivhåndboken for offentlig forvaltning av Ivar Fønnes.³ På grunn av en mangel med litteratur om arkivteori i kulturminneforvaltning har de to bøkene blitt brakt inn som relevante skriftlige kilder. Videre er boken til Olav Dalland brukt for å forklare hvilken type intervju som ble brukt i innsamling av informasjon.⁴ Innspillene om praktisk proveniensteori kommer i stor del fra intervjuer gjort med aktivt ansatte på arkiv som blir kombinert med mine egne observasjoner gjort under min hospitering på DOKU arkivet.

---

¹ Høiback 2020: 138

² Marthinsen 2012

³ Fønnes 2009

⁴ Dalland 2022

I teksten blir det brukt flere forskjellige begrep for å beskrive forskjellige typer materiale og aktører i arkivverket. Arkivverkets nettside har en oversikt over begreper og de samme definisjonene vil bli brukt i teksten.⁵ *Arkiv*: begrepet har flere betydninger og kan bety dokumenter som blir til ledd i en virksomhet, oppbevaringssted for arkiv, enhet som utfører organisatoriske oppgaver knyttet til et arkiv eller arkivdepot. *Arkivmateriale*: et begrep som brukes for å beskrive alle typer dokumenter. *Arkivskaper*: en person eller en enhet som skaper arkiv, en enhet kan være en institusjon, en stiftelse eller lignende. *Arkivserie*: en del av et arkiv som er ordnet etter ett og samme prinsipp. *Avlevering*: en overføring av eldre og avsluttet arkiv til arkivdepot. *Arkivdepot*: en organisatorisk enhet eller institusjon hvor arkivmateriale som er beregnet bevaringsverdig oppbevares permanent.⁶

Begrepet proveniens har et mangfold av definisjoner hvis man utforsker begrepets bruk i forskjellige kontekster og yrkesområder, men det har som regel en generell grunnleggende betydning: opprinnelse, enten om det er sted, hvor det kommer fra eller hvilken historie som følger det som blir diskutert. I Harald Høiback sin bok: *Kunnskap og begeistring*, om historien til museer blir følgene definisjon brukt om proveniens: «En gjenstands fulle og hele historie og eierforholdet til den, fra tidspunktet den ble oppdaget eller skapt og fram til i dag. Ekthet og eierskap fastslås på grunnlag av proveniens».⁷ Denne definisjonen blir brukt i kontekst om museum, men man kan fortsatt finne essensen i hva proveniens begrepet inneholder om opprinnelse og historie.

I arkivfeltet brukes proveniens som en betegnelse på den opprinnelige dannelsen av arkivmateriale, altså historien til arkivmateriale, fra arkivdannelsen ble utført. Proveniensprinsippet bygger på denne betydningen om skapelsen av arkivmateriale. Prinsippet følges for å holde orden på arkivmateriale, med sin informasjon og ordning intakt. Proveniensprinsippet består av to sider, indre og ytre proveniens. Den ytre tar for seg en arkivskapers proveniens og hvordan opprettholdningen av ordningen i arkivmaterialet skal holdes skilt ut ifra annet arkivmateriale og fra andre arkivskapere. Den indre tar for seg prinsippet om at den opprinnelige ordningen av arkivmaterialet, for eksempel dokumenter, skal beholdes slik de ble ordnet under sin danning som en del av et arkiv.⁸ Dette skal teksten gå i dybden av i kapittel 2.

---

⁵ Arkivverket 2020

⁶ Arkivverket 2020

⁷ Høiback 2020: 138

⁸ Marthinsen 2012: 37

1.4 Metode

Observasjon er en måte teksten kommer til å innhente kunnskap for bruk i sammenligningen av teori mot praksis. Under hospiteringen på DOKU arkivet var jeg en deltakende observatør, under min innhenting av kunnskap og informasjon deltok jeg selv i prosessene som jeg undersøkte.⁹ Fra den tidligere nevnte kartleggingen som jeg deltok i, til forflytting av arkivserier og arkivmateriale fikk jeg et innblikk i arbeidslivet som arkivar, samtidig som jeg fikk en mer intim forståelse av hvordan oppgavefordeling og eventuelle situasjoner som kunne komme opp, ble løst.¹⁰ I innsamlingen av informasjon som deltakende observatør var jeg med flere arbeidsoppgaver: kartlegging av studier, forflytting av arkivmateriale og sammensetting av dokumenter i form av bachelor diplomer. Observasjonene mine ble også notert dag for dag i en dagbok og notater fra denne dagboken skal bli brukt i teksten under kapittel 3.

Ettersom teksten skal utforske den praktiske siden av proveniensprinsippet i arkiv feltet har intervjuer vært en viktig del i innsamlingen av informasjon. Arkivyrket er et yrke hvor en del av arbeidet og synet på hvordan arbeid bør gjøres, forandrer seg fra person til person.¹¹ For å best kunne svare på problemstillingene jeg har lagt frem har jeg på grunn av dette benyttet meg av en kvalitativ metode. Kvalitative intervjuer er til for å skaffe ett innblikk i intervjupersonens syn på et tema. I min innhenting av kunnskap om arkivansattes syn på proveniensprinsippet var jeg i stor del interessert i deres livsverd, jeg vil altså lære om mine intervjuobjekters oppfatning av proveniensprinsippet slik de ser det.¹² Intervjuene jeg har gjennomført har foregått gjennom semistrukturerte samtaler som har blitt tatt opp gjennom diktafon appen til nettskjema.¹³ Fire intervjuobjekter ble kontaktet hvor en ikke kontaktet meg tilbake og en annen ikke hadde mulighet til å delta. Dermed hadde jeg to intervjuobjekter, en fra DOKU og en fra Trondheim byarkiv. Et av intervjuobjektene ønsket å være anonym, på grunn av dette har jeg valgt å gjøre begge deltakende intervjuobjekter anonyme. For å kunne skille på de to intervjuene vil jeg i teksten kalle de for Arkivar 1 og Arkivar 2. Både Arkivar 1 og 2 har en flerårig kompetanse innenfor arkiv og de ble valgt ut for sin villighet til å snakke om proveniensprinsippet under min hospitering på DOKU.

---

⁹ Dalland 2022: 103

¹⁰ Dalland 2022: 103

¹¹ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

¹² Dalland 2022: 69

¹³ Nettskjema u.å

Semistrukturerte og uformelle intervjuer ble brukt fordi det åpnet for en større grad av personlig innsyn i hvordan arkiv arbeidet ble utført. Denne typen intervju kan også kalles et semistrukturert livsverdenintervju.¹⁴ Intervjuene som ble gjennomført av meg hadde en rekke spørsmål planlagt på forhånd. Dette var for å holde en løs struktur og fremgangsmåte i samtalen.¹⁵ Samtalen mellom meg og intervjuobjektene mine hadde allerede et planlagt tema, men som nevnt var spørsmålene som hadde blitt forberedt mer forslag til spørsmål enn en fast fremgang.¹⁶ Hvis et annet aspekt som ikke hadde blitt planlagt på forhånd i intervjuet ble brakt opp var det åpent for å kunne utforske dette nye temaet med nye, uforberedte spørsmål. Hadde jeg brukt en formell og strukturert fremgangsmåte i intervjuene mine ville svarene vært i større grad teoretiske og dette ville utelukket den menneskelige oppfatningen av arkivarbeidet jeg vil fremstille i teksten.

Fokuset under intervjuene var å få et innblikk i hvordan proveniensprinsippet kan speile seg i arbeidslivet og om det finnes unntak hvor proveniens blir både brukt og brutt i arkiv sammenheng. Spørsmålene jeg stilte var i stor grad åpne spørsmål for å unngå skarpe, korte svar så mye som mulig. Spørsmålene som ble stilt i intervjuene handlet kort om stillingen til intervjuobjektet, og arkiv institusjonen som intervjuobjektene hørte til. Dette fungerte som en introduksjon før det ble åpnet for en diskusjon mellom meg og intervjuobjektet. Hvis det ble opplevd at det var nødvendig for en retning i intervjuet hadde jeg forberedt en liste med korte spørsmål for å lede samtalen tilbake til proveniensprinsippet. På denne måten ledet jeg et semistrukturert intervju, en åpen samtale, med en lett struktur om det var behov for det.

En grunnleggende del av teksten handler om opplevelsen av proveniensprinsippet i praksis hos ansatte i arkiv. For å kunne svare på hovedproblemstillingen til teksten var innblikket i intervjuobjektets livsverden når det kom til arkiv essensielt.¹⁷ Et livsverdsintervju legger vekt på forståelsen av meningen og perspektivene som fremmes under intervjuet fra intervjupersonens egne perspektiver.¹⁸ Under intervjuet ga jeg også eksempler på min forståelse av proveniensprinsippet, for å kunne gjenspeile min opplevelse av proveniensprinsippet med intervjuobjektet. Dette var for å skape en dypere forståelse for meg selv ovenfor proveniensprinsippet og dens funksjoner som et verktøy i arkivfeltet. Disse eksemplene ga også en mulighet for intervjuobjektene til å utdype deres oppfatning av

---

¹⁴ Dalland 2022: 68

¹⁵ Utdanningsdirektoratet u.å

¹⁶ Dalland 2022: 68

¹⁷ Dalland 2022: 69

¹⁸ Dalland 2022: 69

proveniensprinsippet samtidig som det åpnet for en ny diskusjon og reflektering under intervjuene.

1.5 Oppbygging

Teksten består av fire kapitler hvor kapittel 1 er en innledning til teksten, bestående av en skildring av hospitering sammen med grunnlaget for hovedkapitlene, problemstilling og begrepsavklaring. Første hovedkapittel, kapittel 2 vil utdype teorisiden av proveniensprinsippet. Her vil jeg vise til ulike sider av hvordan proveniensprinsippet beskrives i litterære kilder. Dette skal være begynnelsen av sammenligningen mellom teori og praksis. I kapittel 3 vil jeg se nærmere på hvordan proveniensprinsippet blir brukt i praksis. Kapitlet baserer seg på personlige observasjoner og intervju-kilder. Mine egne observasjoner kommer fra min hospitering på DOKU arkivet og intervjuene som blir brukt er fra ansatte i Trondheim byarkiv og DOKU med arbeidserfaring. Arkivarene som blir brukt i teksten blir holdt anonyme og vil bli kalt: Arkivar 1 og Arkivar 2. Eksempler tatt fra intervjuene vil bli brukt i kapittel 3 for å vise hvordan proveniensprinsippet blir sett på i ulike situasjoner i praksis. Eksemplene tar for seg proveniensprinsippet i sin helhet og spesifikke eksempler til både ytre og indre proveniens. Kapittel 4 utgjør konklusjonen av teksten, her vil jeg oppsummere temaer, drøfte teori mot praksis og svare på hovedproblemstillingen.

Kapittel 2: Proveniensprinsippet i teorien

2.1 Arkivloven og arkivforskriften

Arbeid i arkiv er et arbeidsfelt hvor det er utallige måter å løse en situasjon, eller oppgaver en kan møte på. Arkivteorien er blitt utviklet som et bredt nettverk av systemer og prinsipper for å hjelpe personer som arbeider i arkiv med å løse disse situasjonene. Det som kan, for en som holder på med arkiv, være en jungel av subjektive beslutninger kan også bli sett på som et veldokumentert og disiplinert felt med sin egen arkivlov.

Arkivloven, bestående av 23 paragrafer, ble fremmet i mai 1992 som en proposisjon.¹⁹ Den ble fremmet av Kulturdepartementet, allerede i 1987 ble et utkast til arkivlov fremmet og dette var det samme forslaget som ble tatt til verks fem år senere.²⁰ Sammen med arkivloven ble også arkivforskriften utarbeidet på tidlig 90-tallet og både arkivlov og forskrift er to

---

¹⁹ (Arkivloven, 1992)

²⁰ Fonnes 2009: 24

viktige grunnlag for driften av arkiv i nyere tid.²¹ Arkivloven og arkivforskriften danner grunnlaget for arkivdrift,²² og detaljerer ansvaret arkivinstitusjoner har ovenfor sin drift i både offentlige og private arkiv i Norge.²³

Arkivloven inneholder også en lov om ordning av dokumenter, i arkivloven §6 står det: «Offentlege organ pliktar å ha arkiv, og desse skal vera ordna og innretta slik at dokumenta er tryggja som informasjonskjelder for samtid og ettertid».²⁴ Loven beskriver en ordning og innretting av dokumenter for å opprettholde dokumentene som informasjonskilder, nøkkelordet her er ordning. Dokumentene skal være ordnet på et vis, men det er ikke fastslått på hvilken måte de skal ordnes. Dette åpner for en tolkning av loven som gjør at arkiver og arkivarer kan utføre arbeidet sitt på den måten de vil så lenge de opprettholder dokumentene som informasjonskilder for samtid og ettertid. I praksis kommer dette frem i den enorme variasjonen av måtene å danne arkivserier på, noe som teksten kommer tilbake til i kapittel 3.

Arkivforskriften viser også tegn til en type provenienstenkning uten at proveniensprinsippet er nevnt. Både §17. Overføring av arkiv mellom organ, og §20. Krav til arkiv som skal avleveres, viser begge tegn til opprettholdelse av proveniensen til dokumenter.²⁵ Paragrafene nevnt handler om overføring og avlevering og hvordan dokumentene skal holdes slik de ble ordnet i sin skapelse, arkivmaterialet skal heller ikke bli blandet med annet arkivmateriale. Disse to forskriftene viser hvordan en ordning skal opprettholdes når materiale blir flyttet, som også er hvor den ytre proveniensen til arkivmateriale er spesielt utsatt.²⁶

2.2 Ansvar i arkiv

I Arkivhåndboken av Ivar Fønnes fremmes det flere punkter som detaljerer ulike typer ansvar som er knyttet til ulike oppgaver arkivarer kan møte på i arbeidslivet. Noen eksempler på disse punktene vil være: «Å sørge for at den arkivansvarlige får de nødvendige fullmakter til å utføre sine oppgaver i henhold til regelverket, herunder å påse at hensynet til arkivfunksjonene blir ivaretatt i saksbehandling og dokumentflyt, i utformingen av elektroniske systemer som benyttes i organets virksomhet, og på andre relevante områder».²⁷

---

²¹ Fønnes 2009: 24

²² (Forskrift om offentlege arkiv, 2017)

²³ (Arkivloven, 1992)

²⁴ (Arkivloven, 1992, §6)

²⁵ (Forskrift om offentlege arkiv, 2017, § 17 - § 20)

²⁶ Marthinsen 2012: 41

²⁷ Fønnes 2009: 29

«Å legge forholdene til rette for at arkivpersonalet holder en tilfredsstillende faglig kompetanse, blant annet gjennom deltakelse i kurs og oppæring».²⁸ Disse to punktene er eksempler på grundigheten av hvordan ansvar blir utdelt. Ansvar som blir detaljert i punktene er der for å sikre en klar fremgangsmåte i hvordan et arkiv skal utdele ansvar som vil gjøre arkivarbeidet mer effektivt og flytende.

2.3 Ytre proveniens

Den første typen proveniens handler om *ytre proveniens*, denne typen proveniens tar for seg ordningen av arkivmateriale som en *helhet*, en ordnet serie eller rekke av arkivmateriale.

Dette er ordningen som man først kommer i kontakt med i arkivarbeidet både som arkivar, arkivskaper eller som en bruker av arkivet. Når en nevner ytre proveniens er det flere nivåer som kan bli tolket som en «ytre» proveniens, i en generell betydning er det en arkivskaper som danner en ytre proveniens. Som definert tidligere i teksten kan en arkivskaper være både enhet og person, ytre proveniens vil da bli sett fra øynene til arkivskaperen.²⁹ Ytre proveniens er også den proveniensen er mest utsatt under forflytning eller avlevering av arkivmateriale.³⁰ Under avlevering og overføring av arkivmateriale er opprettholdelsen av proveniens spesielt viktig. Hvis arkivserier fra en arkivskaper blandes under flytting av materiale vil proveniensen være brutt og det vil i ettertid være svært vanskelig å komme tilbake til den opprinnelige danningen av arkivmateriale.

Opprettholdelsen av ytre proveniens vil da være å holde enhetene slik som de var ordnet av arkivskaperen, spesielt når man flytter arkivmateriale. Inntak og avlevering av materiale fra et arkiv til et annet kan skje av flere årsaker, en av de normale årsakene til dette på DOKU var da Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) ble slått sammen med NTNU i 2016. Høgskolen i Sør-Trøndelag ble også opprettet som en sammensetting av flere regionale høgskoler under høgskolereformen i 1994.³¹ Under denne sammensettingen ble arkivmateriale også flyttet til et sentralt punkt, altså DOKU som jeg fikk vite av en ansatt der under intervju.³²

Den ytre proveniensen til seriene av arkivmateriale har i dette eksempelet fra høgskoler i Trøndelag blitt opprettholdt og har forflyttet seg mellom flere arkivinstitusjoner før den ligger på DOKU arkivene i dag. Det er et mangfold av arkivserier med sin egen ytre proveniens som

---

²⁸ Fonnes 2009: 29

²⁹ Arkivverket 2020

³⁰ Marthinsen 2012: 41

³¹ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

³² Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

skal opprettholdes i den ordningen og dokumenteringen som den hadde da den ble flyttet fra sin opprinnelige arkivskaper. Ytre proveniens vil da bety at hver høgskoles ordning av arkivmateriale har blitt opprettholdt gjennom hver flytting med sammensetting av høgskoler for å sikre dens historie og autenticitet.³³ Ytre proveniens ble navngitt som en del av *Instructions pour la mise en ordre et le classement des archives*, opprettet i 1841, men er eldre enn dette og ordning etter proveniens eksisterte som en måte å behandle arkivmateriale på allerede på tidlig 1800-tallet.³⁴

2.4 Indre proveniens

Den andre siden av proveniensprinsippet er *indre proveniens*, sammen med ytre proveniens utgjør denne delen den direkte prosessen av å behandle de indre dokumentene som utgjør en arkivserie. Den indre proveniensen kan også sees som den opprinnelige ordenen av dokumenter som har blitt opprettet under arkivdannelsen i et arkiv, eller en arkivskaper.³⁵ Indre proveniens handler om å opprettholde hvordan ordningen av arkivmateriale ble gjort under sin skapelse i et arkiv. Det er tre måter arkivmateriale kan inneholde en indre proveniens.³⁶ Først kan man se på innholdet i selve dokumentene. På DOKU arkivet kan dette for eksempel være dokumenter på fullførte bachelor studier. Den andre metoden som danner indre proveniens er grupperinger eller referanse som danner en rekkefølge eller orden mellom dokumentene, som journalnummer eller studentnummer, for å bruke DOKU arkivet som eksempel. Den tredje metoden for å skape indre proveniens er en mindre teknisk ordning og mer en kunnskap om arkivseriene som kan være bygget opp av erfaring på et arkiv, den handler om usynlige tråder som binder dokumenter til hverandre.³⁷ Begrepet *indre proveniens* ble innført av Max Lehman, Geheimer Staatsarchivar i Berliner Geheimes Staatsarchiv.³⁸

2.5 Proveniensprinsippetts ansvar og historie

Proveniens og ansvaret det har ovenfor et arkiv er ikke på lik linje som en lov, eller en forskrift. Proveniens er et mer integrert prinsipp som følger enhver arkivserie og som har sin virkning hver gang en del av et arkiv blir behandlet. Ansvaret proveniensprinsippet har holdt i snaue 200 år har vært å holde en orden i informasjonen i et arkiv, som på samme måte som

---

³³ Marthinsen 2012: 37

³⁴ Marthinsen 2012: 38

³⁵ Marthinsen 2012: 40

³⁶ Marthinsen 2012: 40

³⁷ Marthinsen 2012: 40

³⁸ Marthinsen 2012: 39

regelverkene og forskriftene nevnt ovenfor er til for å sikre et organisert og effektivt arbeidsmiljø.

De to leddene av proveniensprinsippet ble begge utformet på 1800-tallet. Det første siden av proveniensprinsippet ble opprettet i Frankrike og er fra 1841.³⁹ Den andre siden derimot, er fra 1881 og ble opprettet i Preussen.⁴⁰ Tankegangen rundt proveniens i arkiver er likevel eldre enn dette. Opprettholdelsen av et proveniensprinsipp var da ikke innført som et fast prinsipp som det ble i senere tid, men en oppbevaring etter proveniens var noe som fantes flere steder gjennom europeiske land på begynnelsen av 1800-tallet.⁴¹ Det er flere eksempler på dette, den svenske kongemakten med sine adelige og kirkelige arkiver, en dansk kommisjon og en ordning av Kammerarkivet, islendingen Finnur Magnússon med et landsarkiv i Island og Tyskland med en plan for arkivering laget av Christian Heinrich Delius.⁴² Disse eksemplene tok sted før de to sidene av proveniensprinsippet ble opprettet på 1840 og 1880-tallet, som viser hvordan sortering etter proveniens ikke er en ny tankegang, men det var likevel ikke oppført offisielt som et prinsipp for arkivføring.

Kapittel 3: Proveniensprinsippet på DOKU og Trondheim byarkiv

3.1 Intervju om proveniensprinsippet

Både Trondheim byarkiv og DOKU (Avdeling for dokumentasjonsforvaltning) sine arkiver ligger i bygget på Dora i Trondheim arkivsenter.⁴³ DOKU ble opprettet i 2017 og har ansvaret for oppbevaring av det digitale arkivet til NTNU som ligger i arkivsystemet ePhorte, samtidig som det har ansvaret for det historiske arkivet som ligger i magasinet på Dora.⁴⁴ Det historiske arkivet til DOKU inneholder en tjenestebeskrivelse om hvilke forespørsler som blir behandlet, noen eksempler på disse er: kopi av vitnemål, eksamensbesvarelser, personalmapper og sensur.⁴⁵ DOKU arkivet har også tatt inn dokumenter fra tidligere høyskoler i Trondheim som fikk dokumentene sine avlevert til HiST (Høgskolen i Sør

---

³⁹ Marthinsen 2012: 37

⁴⁰ Marthinsen 2012: 37

⁴¹ Marthinsen 2012: 37

⁴² Marthinsen 2012: 38

⁴³ Arkivsenteret Dora u.å

⁴⁴ NTNU Avdeling for dokumentasjonsforvaltning

⁴⁵ NTNU Avdeling for dokumentasjonsforvaltning

Trøndelag) og etter det, sendt til NTNU da HiST ble slått sammen med dagens NTNU i 2016.⁴⁶

Trondheim byarkiv ligger likt som DOKU, i Trondheim arkivsenter på Dora. Byarkivet i Trondheim ble opprettet i 1946 etter andre verdenskrig, etter krigen var det en trang for sortering av de kommunale arkivene, for å starte med prosessen av sortering av arkivene ble en kommune arkivar introdusert og siden det har det vært et byarkiv i Trondheim.⁴⁷ Ved opprettelsen av arkivet var det først regnet som kun et depot for dokumenter som ikke lenger var i bruk, over tid har arkivet fått en større rolle innenfor forvaltning av arkivmaterialet sitt. Et eksempel på dette er forvaltning i forhold til papirdepot, digitalt depot og innsyn i disse to depotene.⁴⁸

Det første intervjuet gjennomført var med Arkivar 1. Denne personen er ansatt i DOKU arkivet til NTNU og har vært ansatt på arkivet i 6 år.⁴⁹ Tidligere har Arkivar 1 en kompetanse fra arbeid i museer og statsarkivet før ansettelsen på DOKU. Arkivar 1 var ansvarlig for meg under min hospitering på DOKU og tildelte meg arbeidsoppgaver og veiledet meg når det var nødvendig under arbeidet jeg gjennomførte i hospiteringen.

Den andre av de to intervjuobjektene, Arkivar 2 er ansatt i Trondheim byarkiv, og en av de viktigste oppgavene denne personen gjør er vurdering av innsyn i materialet til byarkivet.⁵⁰ Innsyn i denne forstanden betyr enhver henvendelse fra noen som trenger å se et dokument som arkivet har. For Arkivar 2 kan dette variere fra et enkelt dokument til en mer veiledende henvendelse. Oppgaven deres er å svare på eventuelle henvendelser som Trondheim byarkiv mottar. Arkivar 2 sin tidligere arbeidserfaring innen arkiv er 13 år totalt, med arkiv og innsyn i 10 år. Gjennom tiden deres i arbeid med innsyn i arkiv har de mottatt henvendelser om et bredt spektrum av forespørsler. Et par eksempler på dette er en henvendelse for føtter for å vise at noen er levende, eller spørsmål om flaggermus tellinger i Trondheim kommune de siste 30 årene.

---

⁴⁶ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

⁴⁷ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁴⁸ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁴⁹ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁵⁰ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

3.2 Proveniensteori under intervju

For Arkivar 2 så handler teorien om proveniensprinsippet om å skille på ytre og indre proveniens, noe som vil si å holde skillet mellom den ytre ordningen av arkivmateriale som en serie slik som den ble dannet av en arkivskaper, og den indre ordningen av dokumentene slik de er samlet etter for eksempel metadata.⁵¹ Etter ytre og indre proveniens spesifiserer Arkivar 2 at dokumenter skal bli bevart slik de er dannet internt og at de skiller arkivskapere fra hverandre.⁵² Digitalt sett beskriver også Arkivar 2 en tankegang om hvordan proveniensprinsippet kan være vanskelig å observere sammenlignet med fysisk arkivmateriale. Digitalt arkivmateriale ligger ikke i en hylle foran deg klar til å bli gransket, men det ligger i digitale lister uten en lett-tolket proveniens. Likevel finnes det merknader og andre måter å sortere på som gjør at det finnes et fotspor etter digitale dokumenter som gjør at de har sin proveniens, til og med i en løpende serie. Det finnes altså fortsatt en måte å identifisere hvor digitalt arkivmateriale har kommet fra, selv om det ligger sammen med andre typer dokumenter. Dette gjør at til og med digitalt arkivmateriale, som på overflaten kan virke «proveniens-løs» har en identifiserbar *ytre* proveniens.⁵³ Arkivar 2 viser under intervjuet at den teoretiske forståelsen av proveniensprinsippet alltid må speile seg i praksis: «du må alltid la virkeligheten få lov til å bli reflektert».⁵⁴ Det som menes her er at den teoretiske beskrivelsen av proveniensprinsippet ikke kan bli iverksatt til punkt og prikke i praksis uten noen forandringer eller tilpasninger. I praksis vil man alltid møte på situasjoner hvor unntak eller kompromisser må bli gjort i forhold til den teoretiske forståelsen for å kunne opprettholde flyten i behandling av dokumenter og i arkivarbeidet.⁵⁵

3.3 Proveniensprinsippet i praksis med eksempler

I praksis derimot, har Arkivar 2 et helt annet perspektiv på proveniensprinsippet, det er ikke lenger et statisk prinsipp, men mer et «fint perspektiv».⁵⁶ Proveniensprinsippet prøves å bli holdt intakt i praksis, men det er ulike situasjoner og bruksområder som gjør at proveniensen i en arkivserie kan bli brutt, til og med med vilje. Selv om proveniensprinsippet kan bli brutt med vilje under visse omstendigheter er det likevel en plass for opprettholdningen av proveniens i praksis spesielt under danning av arkiv. Proveniensprinsippets viktigste tid er

---

⁵¹ Marthinsen 2012: 40-41

⁵² Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁵³ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁵⁴ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁵⁵ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁵⁶ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

under danning av arkiv og flytting av arkivmateriale.⁵⁷ Ved danning av arkiv er opprettelsen av en proveniens en sikring for orden i fremtiden, det er en måte arkivarer i senere tid kan finne frem i dokumenter i for eksempel saksbehandling. Hvis det ikke hadde vært en klar dokumentasjon eller «rød tråd» å følge i arkivmaterialet ville det å finne et spesifikt dokument blitt som å lete etter nåla i høystakken. Overføring av arkivmateriale er også en situasjon hvor proveniensen er både viktig, og sårbar. Som en deltakende observatør var en av oppgavene jeg fikk under hospiteringen å flytte arkivmateriale fra et sted til et annet gjennom flere etasjer i Dora bygget.⁵⁸ Under denne prosessen med flytting av materiale var det klart hvor lett en proveniens kunne bli brutt når flere bokser med arkivmateriale ble flyttet på en gang. Dette er også en situasjon som har oppstått i historien til DOKU arkivet, som nevnt tidligere i teksten, da arkivmateriale har blitt forflyttet fra et mangfold av arkiv til en sentral plass.⁵⁹

Som et eksempel på hvordan proveniensprinsippet kan bli brutt med vilje, tas det utgangspunkt i et politiarkiv. Politiarkivet kan ha en oversikt over kriminelle og forbrytelser. Dette arkivet har blitt dannet med mapper om hver person og deres forbrytelser, for politiets bruk kan de da velge å legge lignende forbrytelser i samme mappe for å forenkle leteprosessen under saksbehandling. Ved å legge nye forbrytelser sammen med andre dokumenter som i teorien har sin egen proveniens, har politiet da brutt den indre proveniensen i hvordan den opprinnelige oversikten over de kriminelle mappene ble sortert.⁶⁰ Et politidistrikts arkiv kan få inn dokumenter fra andre politidistrikt som blir innført i denne tidligere nevnte proveniensen og kan føre til at til og med den ytre proveniensen av en arkivserie kan bli brutt. Den ytre proveniensen i eksempelet er da det første politiarkivets ordning og ved å introdusere inn dokumenter fra andre politiarkiv vil den ytre proveniensen bli brutt. Dette eksempelet viser hvordan den indre proveniensen i proveniensprinsippet, som kan bli sett som et høytidelig og ofte statisk prinsipp, ofte blir brutt for bruks-skyld i praksis. For noen institusjoner med arkiv er det enklere å gjøre unntak fra den opprinnelige proveniensen for å gjøre arbeidet sitt og saksbehandlingen mer effektiv.

I praksis er det et aspekt av ytre proveniens som ikke kommer fram i teorien, nemlig mengden av ulike ytre provenienser man møter på i et arkiv. Undersøker man arkivserier av bokser i et arkiv ser man at hver enkelt serie kan ha sine egne særtrekk. Fra min egen observasjon under hospitering opplevde jeg en stor variasjon i hvordan merknaden på arkivserier hadde blitt

---

⁵⁷ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁵⁸ Hospiteringsnotater januar-februar 2024

⁵⁹ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

⁶⁰ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

oppført.⁶¹ Det er en helt klar proveniens, og måten den arkivskaperen på den tiden har valgt å danne en arkivserie er et bevisst valg, likevel forandrer dette seg fra arkivskaper til arkivskaper. Spesielt i DOKU arkivet hvor det er et mangfold av arkivmateriale fra forskjellige, nå nedlagte høyskoler finner man flere forskjeller i hvordan arkivmaterialet er skapt i sine egne serier mellom hver skole.⁶² Samtidig som den ytre proveniensen klart er der for hver arkivserie er det likevel forskjellige måter arkivseriene har blitt dannet. For å kunne bruke arkivet i sammenheng med for eksempel dokumentbehandling må man kunne sette seg inn i disse forskjellene for å forstå hvordan arkivseriene har blitt dannet.⁶³

Indre proveniens kan også bli dokumentert forskjellig fra arkiv til arkiv, man kan tenke seg at den tidligere nevnte metadataen kan være en praktisk måte å ordne arkiv på, likevel skaper arkiver sin egen metode for å ordne et arkiv. Arkivar 2 tok opp et eksempel fra Oslo handelsregister som har laget sin egen fonetiske ordning av arkiv.⁶⁴ Bedriftsmapper i dette arkivet er sortert alfabetisk fra A til Å, som ikke virker veldig komplisert, likevel har de valgt å plassere «Å» først i arkivet fordi «Aa» danner en Å. Videre har arkivet sortert etter fonetisk uttale av navn, som betyr at navn som Christian og Kristian vil bli plassert sammen.⁶⁵ For noen som ikke er kjent med dette arkivets ordning av arkivmateriale ser måten for sortering ut som et kaos av regler og ordninger. For arkivet som bruker dette systemet for å ordne dokumenter internt er en helt klar proveniens skapt, selv om det ikke er en proveniens som kanskje ikke finnes noe annet sted. Et forsøk på å «ordne» opp i systemet, enten ved en total reorganisering eller en delvis reorganisering vil derfor involvere et brudd i proveniensen som hører til arkivmaterialet.⁶⁶

Med store mengder arkivmateriale fra forskjellige institusjoner er det heller ikke unormalt å se forskjellige måter å løse en oppgave på. Eksempler på en variasjon av dokumentering og ordning er ikke sjeldne, hvert arkiv har sine egne særtrekk som skiller de fra hverandre, selv under dannelse av arkivmateriale som eksisterer gjennom hele landet. Katalogen for handelsregistret som ligger i statsarkivene er et eksempel på forskjellig ordning av dokumenter mellom arkiv.⁶⁷ En lik oppgave ble gitt ut gjennom hele landet, oppgaven ble behandlet i samme type kontor, en sorenskriver i hver tingrett. Behandlingen av oppgaven var

---

⁶¹ Hospiteringsnotater januar-februar 2024

⁶² Hospiteringsnotater januar-februar 2024

⁶³ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

⁶⁴ Arkivportalen 2023

⁶⁵ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁶⁶ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁶⁷ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

lov- og regelstyrt, likevel behandlet hvert kontor oppgaven på sin egen måte. Forskjellen i behandling kom av at hvert kontor antok hva som var viktigst og hva de vektla i behandlingen av oppgaven de gjennomførte.⁶⁸ Denne forskjellen i behandling av oppgaver i dette eksempelet, eller arkivmateriale generelt, viser hvordan hver oppgave kan bli behandlet forskjellig selv om de blir styrt av en arkivlov eller en forskrift. Det vil alltid eksistere en variasjon i hvordan en oppgave blir gjennomført eller en proveniens blir skapt fordi hvert arkiv har sine særegne trekk som har en innflytelse på hvordan de velger å ordne arkivet sitt. Dette går også fra et helhetlig nivå med hele arkiver, ned til hver arkivskaper.

En annen side av proveniensprinsippet i praksis vil være opprettholdelse. Opprettholdelse av proveniens er ikke bare et ansvar man har i praksis for å ikke blande sammen dokumenter, eller skille arkivserier fra hverandre. Det kan også være et arbeid for å rette opp en ubalanse i en arkivseries proveniens. Arkivar 1 tok dette opp under intervjuet og det skal forklares ved hjelp av et hypotetisk eksempel som kan oppstå i praksis.⁶⁹ En serie arkivbokser har en klar observerbar proveniens, og det er en ordning på arkivmaterialet som viser at materialet har blitt organisert på et spesifikt vis. Under ordningen har det skjedd en glipp fra arkivskaperen, en av boksene mangler noe dokumentasjon, og en mappe i en av boksene er utestående. En ansatt i et arkiv kan da fullføre den manglende dokumentasjonen på boksen og returnere den utestående mappen. Ved å rette opp i de manglende delene av arkivserien har da proveniensen til serien ikke blitt brutt, men gjenopprettet. Selv om arkivserien hadde en klar proveniens med manglende elementer kan de delene som manglet likevel bli gjenopprettet uten å skade eller forandre på proveniensen.⁷⁰ Under arbeidet mitt med kartlegging i DOKU arkivet møtte jeg også på situasjoner hvor dokumenter var utestående fra mapper.⁷¹ Måten jeg fikk beskjed om å håndtere slike situasjoner var først, se etter det manglende dokumentet under arbeidet. Hvis dokumentet ikke ble funnet under arbeidet ble det utestående dokumentet notert som manglende i listen over kartlegging. På den måten hadde arkivet en oversikt over manglende dokumenter, slik at den indre proveniensen ble dokumentert slik den var nå med utestående dokumenter. Dokumentering av utestående arkivmateriale er også en måte å kunne returnere manglende materiale om de skulle bli funnet en gang i fremtiden.

---

⁶⁸ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁶⁹ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

⁷⁰ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

⁷¹ Hospiteringsnotater januar-februar 2024

Kapittel 4: Konklusjon

Proveniensprinsippet i teorien er et omfattende prinsipp som har hensikten å gjøre arbeid i arkiv enklere for alle involvert. En klar proveniens gjør arkivmateriale mulig å finne fram i, enten det er studentmapper eller saksbehandling i byarkiv. Prinsippet som startet sitt liv på tidlig 1800-tallet er fortsatt relevant i dag og har satt seg i ryggmargen på enhver arkivar.⁷² Det tidligere nevnte spørsmålet om flaggermus tellinger viser nødvendigheten av en ordning etter proveniens i arkiv. Proveniensprinsippet danner et ordnet arkiv som gjør det mulig å finne frem i arkivmaterialet. Uten proveniensprinsippet måtte man da nøyd seg med å lete gjennom utallige dokumenter uten en eneste retning i leteaksjonen sin. Proveniensprinsippets tolkning i praksis er da kanskje ikke et prinsipp som man aktivt tenker over som en arkivar, men det er likevel en så integrert del av både arkivdannelse og generelt arkivarbeid at det er en uunnværlig ordning. Det har en så grunnleggende funksjon som et kompass for å finne frem i arkiv at det ikke kan bli utelatt i arkivteori.

For en arkivar er proveniensprinsippet et prinsipp som gjerne skulle blitt fulgt til punkt og prikke uten unntak. I praksis finnes derimot situasjoner hvor den rent teoretiske forståelsen av proveniensprinsippet ikke kan bli fulgt like nært som teorien gjerne vil. I intervjuet med Arkivar 2 ble det lagt frem grunner til å ville bryte en proveniens for pragmatismens skyld, saksbehandling og andre behov trumfet opprettholdelsen av proveniensprinsippet.⁷³ Fra Arkivar 1 sitt perspektiv er proveniensprinsippet også noe som kan bli rettet opp gjennom tilbakeføring av dokumenter for indre proveniens og gjenoppretting i arkivserier for den ytre proveniensen.⁷⁴ I praksis er proveniensprinsippet noe som skal følges, men også må gjøres unntak for. Det finnes situasjoner i praksis hvor proveniens er noe som skal følges i sterkeste grad, for eksempel under danning av arkiv. I andre situasjoner er det et prinsipp som står i veien for saksbehandling som i eksempelet med politiarkivet hvor en bryting av proveniensen i arkivmaterialet ville føre til en mer effektiv saksbehandling.

Proveniensprinsippet byr på store fordeler for arkivyrket samtidig som det kan by på utfordringer i praksis. Selv med arkivloven og arkivforskriften er det rom for tolkning i hvordan et arkiv skal ordnes. Mangelen på en bestemmelse i hvordan et arkiv skal dokumenteres etter proveniens har åpnet for en subjektivitet når utfordringer blir møtt på.

---

⁷² Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁷³ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁷⁴ Intervjuobjekt 1 (personlig kommunikasjon, 13. mars 2024)

En proveniens i arkivteori er ikke en fast måte å sortere eller danne noe på, men heller et fotspor man legger igjen bevisst under danningen av arkiv. Dette gjør at arkivarer i senere tid kan tolke ordningen og dermed finne frem i et arkiv. Prinsippet av å opprettholde en proveniens i arkiv er noe som kan virke klart og tydelig når det blir lagt ut om i bøker, men i praksis er det som Arkivar 2 nevnte i intervjuet et «fint perspektiv».⁷⁵ Fra teori til praksis går proveniensprinsippet altså fra et høytidelig prinsipp til et prinsipp som byr på like mange utfordringer som det byr på fordeler, som vist gjennom en rekke eksempler. Arkivar 2 oppsummerte teori mot praksis i henhold til proveniensprinsippet ved å si «det er ikke samsvar mellom kart og terreng».⁷⁶ Prinsippet har en helt klart definert plass i arkivteori og praksis, men det teoretiske proveniensprinsippet kan ikke utøves i praksis uten å ta det faktiske arkivarbeidet med i beregning.

---

⁷⁵ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

⁷⁶ Intervjuobjekt 2 (personlig kommunikasjon, 15. april 2024)

Referanseliste

Litteratur og skriftlige kilder:

Dalland, O. (2022). *Metode og Oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.

Fonnes, I. (2009). *Arkivhåndboken for offentlig forvaltning* (2. utg.). Kommuneforlaget.

Høiback, H. (2020). *Kunnskap og begeistring*. Cappelen Damm.

Marthinsen, J, H. (2012). *Arkivteori – en innføring*. Riksantikvaren.

Hospiteringsnotater. januar-februar. (2024).

Intervjukilder:

Muntlige kilder [Intervju om proveniensprinsippet fra DOKU arkiv]: Intervjuobjekt 1, anonymisert, intervju i Trondheim, 13. mars 2024.

Muntlige kilder [Intervju om proveniensprinsippet fra Trondheim byarkiv]: Intervjuobjekt 2, anonymisert, intervju i Trondheim, 15. april 2024.

Nettkilder:

Arkivportalen (9. des 2023). *Arkivverket*. Oslo byfogd Handelsregisteret.

<https://arkivportalen.no/entity/93397893-c04f-434b-8e89-a68ffb74fdc4?ins=AV>

Arkivsenteret (u.å). *Arkivsenteret Dora*. Hentet 1. mai 2024 fra <https://arkivsenteret.no/om-oss/>

Arkivverket. (2.11.2020). *Ord og begreper*. <https://www.arkivverket.no/forvaltning-og-utvikling/ord-og-begreper#!#block-body-16>

Arkivforskriften. (2017). *Forskrift om offentlege arkiv* (LOV-1992-12-15-2105). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-12-15-2105>

Arkivloven. (1992). *Lov om arkiv* (LOV-2022-12-04-126). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-126>

Norges tekniske-naturvitenskapelige universitet. (u.å). *Avdeling for dokumentasjonsforvaltning*. Hentet 3. mai 2024 fra <https://www.ntnu.no/adm/doku/avdeling-for-dokumentasjonsforvaltning>

Nettskjema. (u.å). *Nettskjema*. Hentet 6. mai 2024 fra <https://nettskjema.no/user>

Utdanningsdirektoratet. (u.å.). *Ulike typer intervju*. Udir. Hentet 28. april 2024 fra <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/intervjuteknikk--for-intervju-i-tilsyn-etter-barnehagelova-og-opplaringslova/5.-ulike-typer-intervju/>

